

Selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2020

KH 01.11.2021 § 245

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2020 on ollut valtuuston käsiteltävänä 24.5.2021 § 19. Arviointikertomuksessa on esitetty seuraavat huomiot ja kannanotot toimialoittain, joihin kunnanhallitus antaa selvityksensä:

- konsernin omavaraisuusaste on laskenut huolestuttavan alhaiseksi ja sen seurauksena konsernin lainakanta on noussut reilusti yli asetetun tavoitteen, 1.500 euroa/asukas, ollen 3.972 euroa/asukas. Kunnanhallitus lausuu asiasta selvityksenään, että konsernin tunnuslukuihin kunnalla on vain rajallinen mahdollisuus vaikuttaa kuntayhtymien osalta. Kunnan tytäryhtiöissä ei ollut tilikauden aikana lainkaan pankkilainaa. Sen sijaan konsernitilinpäätökseen yhdisteyissä kuntayhtymissä lainan määrä kasvoi edellisvuodesta 262 euroa/asukas. Kunnan oma lainamäärä kasvoi edellisvuodesta 381 euroa/asukas.
- konserniohjauksessa tulee kiinnittää huomiota kunnan tytäryhtiöiden taloudelliseen tilaan ja toimintaan talouden tasapainottamiseksi. Selvitys: Kunnan konsernijohto on antanut jo tilikaudella 2020 Koy Tuusniemen Turulalle konserniohjausta yhtiön talouden tasapainottamisesta. Yhtiö on ryhtynyt taloutensa tasapainottoimenpiteisiin aloittaen tilikaudella 2020 menosäästöjen hakemisesta
- elinkeinopalveluissa tulee kiinnittää huomiota taloudellisten tavoitteiden lisäksi toiminnallisiin tavoitteisiin. Selvitys: Taloudellisten tavoitteiden asettamisvaiheessa ei ollut vielä mitään tietoa tulevasta koronapandemiasta ja sen vaikutuksista Tuusniemen pienyritysvaltaiseen elinkeinoelämään sekä kuntalaisten työllisyystilanteeseen. Seuraavana vuonna nämä asiat on jo voitu ottaa huomioon
- tarkastuslautakunta pitää huolettavana, että kesällä 2020 jäi nuoria työllistämättä poikkeuksellisen paljon. Selvitys: Kunta on työllistänyt myös vuonna 2020 kesänuoria edellisvuosien verran. Yksityissektorilla työllistämishalukkuus oli edellisvuosia laimeampaa koronatilanteesta johtuen
- tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että toimintaa varten on kunnassa riittävät resurssit sosiaalilautakunnan kaikissa osa-alueissa. Selvitys: Sosiaalitoimen henkilövaihdokset ovat kuormittaneet sosiaalitoimen henkilöstöresurssia. Lisäksi vanhustyön johtajan työpanoksen puuttuminen suurimman osan vuotta on kuormittanut vanhustalouden lähiesimiestyötä ja on oletettavasti vaikuttanut omalta osaltaan negatiivisesti henkilöstön työssä jaksamiseen
- tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaalitoimen toimintakulujen ylitys on merkittävä. Talouden seurantaan tulee kiinnittää korostettua huomiota. Selvitys: Sosiaalitoimen viranhaltijajohdossa oli vuoden 2020 aikana vaihdoksia, jotka vaikuttivat osaltaan seurantaan. Merkittävin sosiaalitoimen talouden ylitys tapahtui lastensuojelumenojen ostopalveluissa. Tällä ylityksellä ei ole ainakaan merkittävää syy-yhteyttä talouden seurannan intensiivisyyteen
- tarkastuslautakunta toteaa, että terveystoimen toimintakulujen ylitys on merkittävä. Talouden seurantaan ja talousarvion realistisuuteen tulee kiinnittää korostettua huomiota. Selvitys: Terveystoimen talouden ylitys johtui lähes kokonaan erikoissairaanhoidon kuntalaskutuksen

ylityksestä. Tähän keskeisenä syynä oli kesken tilikauden sairaanhoitopiirin tekemä suoritteiden hinnan nostaminen. Näitä toimia on kunnan erittäin vaikea ennakoida. Kustannusten nousu erikoissairaanhoidon osalta edellisvuoteen nähden oli yli 9,6 % eli täysin omaa luokkaansa verrattuna kuntasektorin yleiseen maltilliseen kustannuskehitykseen. Todettakoon lisäksi, että kunnan keskushallinnossa talousseuranta on tapahtunut kuukausitasolla eli käytännössä tarkimmalla mahdollisella tasolla, joten tältä osin tarkastuslautakunnan huomio ei ole relevantti. Sinänsä talousseurannalla tai sen pohjalta tapahtuvalla kunnan reagoinnilla ei ole erikoissairaanhoidon kuntalaskutukseen mitään käytännön merkitystä

- tarkastuslautakunta toteaa, että vuonna 2021 on kiinnitettävä huomiota toiminnallisten tavoitteiden toteutumiseen. Lisäksi lautakunta toteaa, että kolmatta sektoria tulisi hyödyntää enemmän. Selvitys: Toiminnallisiin tavoitteisiin pääsyä on vaikeuttanut etenkin koronapandemia ja siitä johtuvat poikkeusolot. Toiminnallisia tavoitteita on täsmennetty vuoden 2021 talousarviossa. Vuoden 2021 talousarviossa järjestöjen avustuksiin kohdennettua määrärahaa nostettiin edellisvuosien tasosta. Vuonna 2022 on syytä arvioida, voidaanko yhteistyötä järjestöjen kanssa entisestään syventää
- Tarkastuslautakunta toteaa, että taloudellinen strategia ei ole toteutunut. Väestön kasvutavoite ei ole toteutunut. Tarkastuslautakunta toteaa, että strategiset tavoitteet olisi syytä esittää omna kokonaisuutena. Selvitys: Kunnassa on meneillään kolmivuotinen talouden tasapainottamisohjelma, jossa esitettyjä toimenpiteitä on viety sisälle myös vuoden 2020 talousarvioon. Talouden tasapainottamisessa perusongelmaksi on muodostunut muualla kunnan toiminnassa saatujen säästöjen hupeneminen lastensuojelumenojen ja erikoissairaanhoidon menojen kasvuun. Väestön kasvutavoite ei ole toteutunut kuntamarkkinointitoimenpiteistä huolimatta. Strategisten tavoitteiden toteuttamistapaa selkeytetään vuoden 2022 talousarviokirjassa.

Lisäksi tarkastuslautakunta esittää arviointikertomuksessa kunnanhallitukselle vastattavaksi kolme kysymystä:

1. Mihin toimenpiteisiin kunnanhallitus aikoo ryhtyä talouden tasapainottamiseksi? Vastaus: Kunnan talouden tasapainottamiseksi on laadittu talouden tasapainottamissuunnitelma vuosiksi 2020 – 2022. Suunnitelmasta on sisällytetty vuosittain talousarvioon keskeiset menojen säästökohteet. Mikäli tämä ei tule riittämään, joutuu kunnanhallitus esittämään myös tulopuolelle viimesijaisiksi keinoiksi verojen korotuksia. Tilannetta on kuitenkin ensiksi perusteltua tarkastella hyvinvointialuiden aloitusvaiheessa vielä erikseen.
2. Mihin toimenpiteisiin kunnanhallitus aikoo ryhtyä omistajaohjaajana Kiinteistö Oy Tuusniemen Turulan taloudellisen tilanteen parantamiseksi? Vastaus: Kunnanhallitus on antanut asiasta omistajaohjausta em. yhtiölle. Sen pohjalta yhtiön tulopohja lähtee vahvistumaan vuoden 2022 aikana.
3. Mihin toimenpiteisiin kunnanhallitus aikoo ryhtyä sosiaalitoimen sairauspoissaolojen kasvun hillitsemiseksi? Vastaus: Kunnassa on ryhdytty henkilöstön poissaolojen pienentämiseksi ja hyvinvoinnin parantamiseksi edelleen kehittämään varhaisen puuttumisen mallia ja yhteistyötä on tiivistetty työterveyshuollon kanssa.

Arviointikertomuksen loppuun tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota ja tarkkuutta kunnan taloudelliseen tilanteeseen. Erityisesti kunnan velkaantumisen kasvu sekä kunnassa

että konsernissa on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan huolestuttavaa.

Liitteenä sosiaalijohtajan, sivistystoimen ja teknisen lautakunnan selvitykset tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2020.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 044 7209047
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa esittelytekstissä olevan selvityksen valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2020 esitetyistä huomioista.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

KV 28.02.2022 § 7
370/00.01.03.00/2021

Päätös	Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen yksimielisesti.
--------	--